

Трабуна віслого
українського слова
на світі
американський землі.

СВОБОДА

український щоденник



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редкації і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807
4-0237
Телеф. УНО: BErgen 4-1016

РІК LX Ч. 104. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го КВІТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 104. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 25, 1952. VOL. LX.

УРЯД ПЛАНУЄ ПІДВИШ- КУ ЦІНИ СТАЛІ Й РО- БІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ

Вашингтон. — Уряд проголо-
сив, що теперішні обмежен-
ня ціни на сталь буде знесене
й буде наставлена нова ціна,
з підвищеною по три долари на
на одній тонні вже найближ-
чого тижня. Підвищення не бу-
де обов'язковим й поодинокі
підприємства самі мають виріш-
ити, чи підвищити ціну. Цей
крок уряду об'явлено на тв
те, щоб спонукати підприєм-
ств дійти до згоди з юнією
сталеварників в справі їхньо-
го домагання підвищення пла-
ти. Підвищення ціни сталі дозво-
лено на підставі поправки
Кейпгарта в законі про обо-
рону продукцію. Адміністра-
тор Економічної Стабілізації
Роджер Л. Путнам доручив
директорові Стабілізації Цін

Елісові Дж. Арналові, зайня-
тися підвищення ціни негайно
після того, як секретар торгів-
лі Чарльз Соїер, який на ді-
лі є керівником захопленої
урядом сталевих промисловос-
ти, формально доручив Пут-
намові застановається як над
підвищення ціни так і над під-
вищення робітничих платень.
Як буде виглядати підвищення
платень, ще не оповіщено.
Тим часом стало відоме, що
підприємств вимагають підвиш-
ти ціни по \$12 на одній тонні.
Обох підвишок можна було
надіятися на підставі ухвали
Красної Дорядчої Ради, яка
признала за доцільну політи-
ку президента в справі сталев-
ої промисловості, отже й при
захопленні сталевих підпри-
ємств.

Палата проти творення нових місць федеральних суддів

Вашингтон. — Палата Ре-
презентантів, 165 голосами
проти 149 вирішила відіслати
назад до комісії для дальших
студій законопроект, який ви-
магає створення 23 нових ста-
новів федеральних суддів.
Під час голосування багато
демократів не було на залі,
деякі стрималися від голосу-
вання, а деякі голосували за
републіканців. Республікан-
ські конгресмени сильно
заатакували президента Тру-
мана за його план креування
23 нових федеральних судей-
ських становів у цій країні.
Конгресмен Кеннет В. Кітінг,
республіканець з Нью Йорку,
сказав, що Конгрес не повин-
ен ухвалювати відповідного
закону з уваги на загальне
негодкування проти прези-
дента за його захвален-

ня сталевих промисловості.
Коли б прийшло до наймену-
вання нових суддів — мірку-
вав Кітінг — президент знову
зробить лихий вибір і тому не
треба тепер творити нових су-
дейських місць. Демократич-
ний конгресмен Емануел Сел-
лер з Нью Йорку, голова па-
латної правничої комісії, обви-
нював республіканців у партій-
ності, кажучи, що вони
хочуть перевернути цей закон
тоді, як вони прийдуть до вла-
ди, бо тоді президент міг би
призначити республіканських
партійців на такі станові-
ща. Селлер пригадав, що за-
конопроект був уже ухвалє-
ний Сенатом минулого року, а
нові судді потрібні до належ-
ного виміру справедливості.
У самій окрузі південного
Нью Йорку залігало 11,360 су-
дових справ.

Записки сен. Ванденберга про умову Рузвельта з Черчилем

Вашингтон. — През. Фран-
клін Делано Рузвельт дав пре-
м'єрові Британії Вістонуелі
Черчиллю свого роду запові-
нення ще перед нападом Япо-
нії на Перл Гарбор, що Злу-
чені Держави підуть війною
проти Японії, як це виявилось
з посмертних паперів сенато-
ра Артура Ванденберга,
який за життя був голов-
ним оборонним порозумінням
обидвох великих політичних
партій у справі закордонної
американської політики. У
записках Ванденберга помі-
чена теж згадка, що Труман
був готовий на телефонічну
розмову з совєтським прем'є-

ром Йосипом Сталіном перед
президентськими виборами в
1948 р. з офертою ближчої
співпраці Злучених Держав
з Росією. Ці записки опубліко-
вані тепер у книжці Ванден-
берга, яка саме появилася
друком. Згадав про плано-
вану розмову з Сталіном на-
ходячись під даю 5 жовтня
1948, коли през. Труман за-
просив Ванденберга й сен.
Ванденберг пише, що він не
висловив жадної опії в цій
справі, хіба тільки відмітив,
що розмова в двох мовах бу-
де важка. Після розмови з
обидвома сенаторами Труман
не виконав свого наміру.

Нові підсекретарі в департаментах

Вашингтон. — Карл Р. Бен-
дентсен, асистент секретаря
армії, призначений підсекре-
тарем цього департаменту.
Він громадянин Каліфорнії й
займав пост асистента від 2
лютого 1950 р. Він прихो-
дить на місце Арчібалда С.
Александра, що зрієв стано-
вища на те, щоб кандидова-

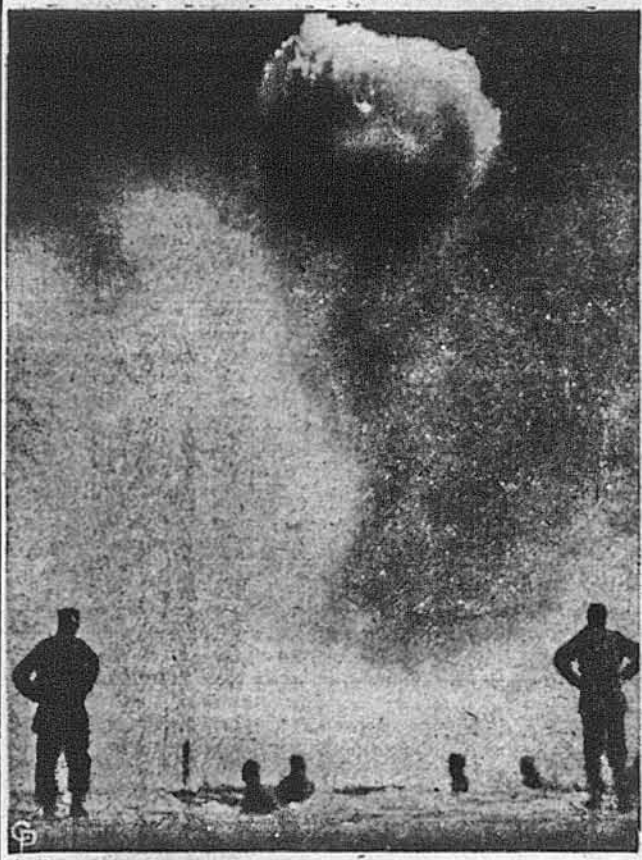
ти на сенатора з стейту Нью
Джерсі. — Президент Труман
призначив Джона Гаррета
Скотта з Колорадо підсекре-
тарем торгівлі для транспор-
ту. Скотт є адвокат, який
спеціалізувався в транспорті
від 1948 р. Він був радник-
ом Красвої Ради Ресурсів
Безпеки.

ДОРІКАЄ ЮНІЯМ ЗА ЗРІСТ ГАНГСТЕРСТВА У ВІДДІЛАХ

Нью Йорк. — В місті й око-
лиці Нью Йорку можна було
зазвичай останніми місяцями
велике заперкошення в дея-
ких робітничих колах несподі-
ваною діяльністю з'явився до-
сі з гангстерських застій юні-
ї, щоб поширити
свої впливи на керівників під-
приємств й урядові агенції, що
займаються виконанням зако-
нів. Про це пише репортер
щоденника Нью Йорк Таймс
А. Г. Роскін. З розмови з ро-
бітничими провідниками, ре-
портер висловлює враження, що
„папа“ гангстерів на юні по-
добний до того, який панував
в часх Прогібіції, коли то
різного роду гангстери вико-

ристовували робітничий рух
на ламання постанов закона
про заборону продажу алко-
гольних напівків. Провідники
Американської Федерації Пра-
ці й Конгресу Індустріяльних
Організацій доводилися від
Чарльса Т. Дудеса, окружного
директора Красвої Ради Ро-
бітничих Відносин, що опану-
вання юній ракетами в дея-
ких випадках таке повне, що
він відніс до Вашингтону за
порадою, чи не міг би таким
чином відмовити урядового
призначення на цій підставі, що
вони займаються здривством
Деякі відділи юній повстають
з виразною метою переводити
незаконні дії, каже Дуде.

ВОЯКИ СПОСТЕРІГАЮТЬ ВІБУХ АТОМУ



Виходячи із своїх схороніщ в землі, воляки спостерігають
вибух атомової бомби під час останньої проби в Юкка Флетс,
Невада, на віддалі тільки трьох миль від них. Ген. Джозеф
М. Свінг, один з трьох генералів, що були в сховищах в
землі під час вибуху, описав, „Найгірше, що бага-
тьом нам транилося, — це повний рот землі.“

„Озеро Мороз“ в Канаді в пам'ять поляглого літуна-українця

Вінніпег. — Дж. Г. Брукел-
бенк, саскачеванський мініс-
тер природних ресурсів, пові-
домив Олександру Мороза та його
дружину в Трансильванію, Мал-
про, привівши назву Мороз
одному з озер в Манітобі. З
повідомлення міністер заяв-
ляє: Назва „Мороз Лейк“ сто-
ятиме повсякчас та буде до-
казом відчуття народу Са-
скачевану славний пам'яті
Вашого хороброго сина. На-

Складне положення в збунтованій в'язниці

Джансон, Міш. — У місце-
вій в'язниці все ще продовжу-
ються заколот, спричинені
бунтом в'язнів. Хоч велика
частина в'язнів пішла на пе-
реговори з керівництвом в'яз-
ниці, після чого наступило
значне заспокоєння, то найне-
безпечніші з бунтівників ще
не думають піддатися. Вони
перебувають в окремій буди-
нці, хоронені барикадами. Бун-
тівники за безпеки їхню, що
ї вони збирали заздалегідь,
але відчували недостатку
води. Серед неопасаного га-
ласу й бешкетів, ці в'язні від-
кинули пропозиції замире-
ння. Зусилля особистого
порозуміння з в'язнями, пов-
ні цікавих подробиць можуть
виявитися корисні. Найбіль-
ші труднощі спричинені тим,

Податковий збирач затаїв \$160,000 прибутків

Вашингтон. — Підкомісія
Палати Репрезентантів, що
займалася прибутками кол-
збирача податків у Нью Йор-
ку, Джозефа Д. Нунана,
преслідвала, що він і його
жінка заощадили впродовж
шести років \$160,000 і не ви-
яснили, звідки походять ці
прибутки, й не вияснили цьо-
го прибутку у податкових ви-
казах для виміру податку.
Слідчі стверджують, що зга-

Ціна паперу — перешкода в видаванні газет

Нью Йорк. — Товариство А-
мериканських Видавців Газет
обговорювало на своїй кон-
венції труднощі у дальшому
видаванні часописів з уваги
на дорожнечу газетного папе-
ру. Останнього року видавці
були стурбовані вистою, що в
наступному році забракне
загальному паперу для вида-
вництва. Цього року виявлять-
ся, що продукція паперу зро-
стає, фабрики розбудовують-
ся на більшій розмір, навіть по-
являються нові фабрики, а папір
невиправданно дорожче. Так,
напр. ціна паперу з достатньо

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ МАСОВУ УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ В ПАРАДІ ЛЬОЯЛЬНОСТІ В СУБОТУ 26 КВІТНЯ

Нью Йорк. — Українська у-
часть в традиційній вже Пара-
ді Льояльності, що відбудеть-
ся в найближчу суботу, 26-го
квітня, здож 5-тої есеню в
Нью Йорку, заповідается в
цьому році ще більш масова
і атракційна, ніж в поперед-
ніх роках. Цим разом українці
очоловатимуть всі інші націо-
нальні групи та йтимуть в
супроводі чотирьох оркестрів.
Підприємство української участі
обговорювано та виденовано
на зборах представників чис-
ленних місцевих українських
організацій, що були ескіками
Комітетом Об'єднаних Органі-
зацій та відбулися минулої се-
реди. Висношення давав Воло-
димир Бакад, голова Комітету
української участі в Параді
та який очоловатиме її. Укра-
їнці мають зібратися на 92
вулиці на схід від 5-ої есеню в
год. 1-й після полудня. Ви-
словлено загальне побажання,
щоб всі організації прийшли
із своїми прапорами а жінки і
дітвчата в національних ко-
стюмах. На зборах накреслено
теж загальний план і порядок
походу. Буде шість головних
груп, в першій з яких йти-
муть ветерани американської
й українських армій, Черво-
ний Хрест і Золотий Хрест та
інші ветерани; в другій
групі йтимуть жінки та їх ор-
ганізації, представники яких
рішили йти в похіді разом
під одним транспарантом; в
цій групі йтимуть теж орга-

Домагаються плебісциту для колоніальних країн

Об'єднані Нації, Н. Н. —
Комісія Людських Прав при-
ОН доручила, щоб домага-
лися залежним народам у колоніях
добитися самоуправи в той
спосіб, що переведеться пле-
бісцит в цих країнах під на-
глядом ООН. Це доручення Ко-
місії Людських Прав прой-
шло більшістю 11 до 5 голосів.
Проти цього доручення ви-
словлювалися представни-
ки США, Британії, Бельгії,
Франції й Австралії. Індія по-
стала цією внесок, а попра-
вки зробили представники Є-
гипту та Лівану. Внесок до-
магається, щоб великодержав-
и сприяли домаганням до
незалежності залежних те-
риторій, які тепер знаходять-

Свідки обвинувачують Совєтів в катинській масакрі

Франкфурт, Німеччина. —
Як дальший свідок в справі
Катиня перед Комісією Пала-
ти Репрезентантів США зізна-
вав данський лікар д-р Гель-
ве Трамсен, який був членом
тієї 12 членної комісії, що її
німці возили до Катині а яка
ствердила була, що катинську
масакру зробили самі росія-
ни. Д-р Трамсен зізнав те
саме і перед американською
комісією, заявляючи, що тру-
пи в 1943 році свідчили про

Петро Капича дістав патент у Вашингтоні

Вашингтон. — Пресова На-
укова Служба звідомляє, що
Петро Леонідович Капича, со-
ветський знавець фізики і о-
дин з провідних учених в світі,
дістав цього тижня патент
від уряду Злучених Держав.
Патент забезпечує винахід, я-
кий, як сказано, „дуже по-
мічений при заморожуванні
роселин для видобування ки-
сню й інших продуктів“. Для
цього живність центрифугу-
ється, щоб дистильова-
ти газ і плинні гази. Зголо-
шення на патент внесено
вперше в Росії 15 травня 1945
р., а в США 20 лютого 1946 р.

Комсомольці вже проти „вільної любові“

Москва. — „Комсомольсь-
ка Правда“, орган комуніс-
тичної молоді Совєтського Со-
юзу, виступає в останньому
числі проти „вільної любові“,
як негідної з „вченням Марк-
са“. Газета стверджує, що в по-
чаткових роках революції „ми
мали теоретичні, які явля про-
повіданнями засади вільної лю-

ПРОБЛЕМА СААРЩИНИ ЗАГРОЖУЄ ЄВРОПЕЙ- СЬКИЙ ЄДНОСТІ

НІМЦІ ПЕРЕРВАЛИ ПЕРЕГОВОРИ У ВІДПОВІДЬ НА ФРАНЦУЗЬКЕ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ВИБОРІВ

Бонн, Німеччина. — Захід-
на Німеччина перервала свої
розмови з Францією в справі
майбутньої долі багатого про-
мислової Саарщини, реагуючи
в той спосіб на становище
французів, які були проти то-
го, щоб спільна німецько-
французька комісія перевіри-
ла можливість виборів в тій
провінції. Німецький парла-
мент, вислухавши в тій спра-
ві відомлення канцлера д-ра
Конрада Аденауера, рішив
відложити дальші переговори
та рівночасно більшістю 191
голосів проти 135 ухвалив за-
пропоновану урядом резолю-
цію, заявляючи, що Саарщи-
на є німецькою територією, що
її теперішнє положення не
має свого демократичного а-
правного виправдання та що
„німецькою територією“ в ро-
ді Саарщини не можна роз-
поряджатися без німецької
годи. Канцлер Аденауер зі
свого боку заявив, що останні
дебати французького сенату в
справі Саарщини виявили, що
„європейська ідея“ ще не про-
явилася в деякі французькі
кола та що деякі французи
намагаються відділити Саар-
щину від Німеччини й затри-
мати назавжди її теперішнє
положення. Саарський ба-
сейн тепер зв'язаний госпо-
дарсько з Францією і має своє
окреме управління, яке — як

Червоні добачують „загрозу“ в переговорах в Кореї

Токіо. — На переговорах в
Панмунджоні в справі переми-
р'я в Кореї теж знову не зро-
блено жадного прогресу і в ні-
чому не переломано „мертвот-
очку“ суперечностей, на якій
зупинилися три основні спра-
ви: виміни полонених, конт-
ролі виконання постанов пе-
ремир'я та вимаганої комуні-
стами права на будову аеро-
дромів на території Північної
Кореї під час перемир'я. На-
томість комуністична радіо-
сила в Пейніні стверджує, що
переговори увійшли в „нову
і критичну стадію“ з уваги на
нові американські домагання
виключити з виміни і репат-
ріації тих китайських і півні-
чно-кореєських полонених,
які відреклали комунізму та
самі не бажають вертатися до
своїх країн. Під час нарад а-

Еспанія знову домагається змін в Танжері

Лондон. — Тут з поінфор-
мованих джерел повідомлено,
що еспанські представники в
Парижі, Лондоні й Вашингто-
ні передали урядам Франції,
Британії й Злучених Держав
чергову ноту еспанського ур-
яду з домаганням змін в ор-
ганізації й контролі поліції
в Танжері. В попередній
ноті, переданій урядом за-
хідних великодержав в дні 7-

ІТАЛІЙСЬКИЙ БЮДЖЕТ НАЙ- БІЛЬШИЙ В ІСТОРІЇ КРАЇНИ

Рим, Італія. — Міністер
скарбниці Джіосеппе Пелла
предложив вчора парламен-
тові проєкт бюджету на 1952-
1953 рік, що своєю висотою є
найбільший в історії Італії. В
цьому проєкті видатки уряду в
бюджетному році, що почи-
нається 1-го липня 1952 і кі-
нчиться 30-го червня 1953 р.,
передбачується на 2,132,000,
000,000 лір (дол. 3,411, міль-
ярдів) з податків мали б да-
ти 1,704,000,000,000 лір, так
— що було б 428,000,000,000
лір (дол. 685 мільярдів) дефі-
циту. Із загальної суми на о-
борону передбачається 513,700,
000,000 лір (дол. 822 міль-
ярдів) 24.1 процент, що стано-
вить збільшення видатків на
ту ціль на 19.1% в порівнян-
ні з видатками в теперішньому
бюджеті. Преставляючи ур-
ядовий проєкт бюджету, міні-
стер Пелла накреслив опти-

містичний образ розвитку іта-
лійського господарства в цьо-
му і минулому році. Він ствер-
джує, що сільсько-господарську
продукцію країни збільшено в
цьому році, в порівнянні з по-
переднім, на 4.4%, при рівно-
часному збільшенні вартості
продукції на 10.3%. Промис-
лова продукція в тому само-
му часі збільшилася на 14.3%,
а вартість випродукованих
дібр на 28.9%. З його више-
нення виходить, що головну ро-
лю в поліпшенні італійського
господарства відіграв пляк
Маршала, на підставі якого І-
талія дістала від кінця 1948-
го року 1,306,800,000 доларів
американської допомоги. З
дальших више-нення виходить,
що єдиний темний пункт в
італійському господарстві є
безробіття, яке в 1952 р. збі-
лишилося на 80,000 і вище
1,938,000 незатруднених.

ЗА ДОБРОБУТ ЛЮДСТВА — ІСТОРІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ФУНДАЦІЙ

Написав Раймонд Б. Фодіс Президент Фонду Рокфелера від 1838 до 1948 року.

Французький фахівець з політичної економіки де-Тосквіль перший зауважив, що дуже багато справ, які в Європі нормально розв'язує уряд, в Америці належать приватній ініціативі. Соціальна історія нашої країни від заснування Гарвардського Коледжу до наших днів позначена появою і ростом численних культурних, освітніх і філантропічних інституцій, що їх заклали й провадять приватні особи й на приватні капітали. Ми сприймаємо це, як щось цілком нормальне й звичайне, але забуваємо, що це унікально на американську національну характеристику риса, з якої ми маємо бути горді.

Одна з таких оригінальних давніх американських інституцій — це фундація, — не урядова, не зарібкова організація; її заклали заможні люди на соціальні, освітні, добродійні, наукові та інші громадські потреби. Советська пропаганда намагалася змалювати американський капіталізм, як заклану, антисоціальну систему жорстокого висискування. Як це далеко від правди. Багато американських мільйонерів почували себе відповідальними за громаду та за її освіту й добробут. Одне по одному багато великих грошових накопичень в Америці було передано на фундації для добробуту людства.

Візьмім для прикладу Фундацію Рокфелера, що її я мав за честь очолювати кілька років. Це була одна з перших таких інституцій, і донедавна — найбільша. Це була одна з чотирьох фундацій, що їх заклали старший Джан Д. Рокфелер. Вона спочатку ставила собі мету — просто „сприяти добробуту людства в цілому світі“.

Урядова Фонд Рокфелера впроваджує усіх цих років — це історія боротьби з туберкульозом (сухотами), малірією, жовтою пропасницею, тифом і цілою низкою інших хвороб; розбудову програми боротьби за здоров'я людства й медичних шкіл; пожертви шпиталем і лабораторіями по цілому світі; сприяння науковій роботі; заохочення сміливих досліджень у нових галузях науки — біології та, приміром, психіатрії. Це історія винищення малірійних комарів у джунглях Бразилії, бо це забирало більше жертв, ніж була війна, широкою медичною допомогою Китаєві, сприяння сільському господарству в Мексиці, що допомогло цій країні стати на ноги; постачання 34,000,000 доз вакцин проти жовтої пропасниці; допомоги при відкритті пеніциліну; фінансування понад 10,000 науковців і студентів, що працюють над вивченням людських взаємин, економіки, цивільної свободи й гуманізму. Свобода дії й багання ризикувати — навіть заохочення до ризику — це американський фундамент сили й добротворний вплив.

Американських філантропічних

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шіаго, Іл.

Учительська Громада в Шіаго

В останніх часах, в час „Свободи“, було декілька статей на переважно тему: Наші діти відчужуються, забувають рідну мову, зростає менше знання про Україну, бо в школах нічого того не вчать. Справді переважна проблема, нічого і про це писати, тут хочемо розважити, які с наші спроби, спроби зареєструвати мову. Ясно, що однією українська школа може вповні розв'язати це завдання. На школу спадає цей тягар же й тому, що при тутешній способі життя, обсяг батьки працюють цілий день і не всіляк займаються вихованням дітей. А школа — це учитель. Чи с в нас спроможність підняти цілі великої, але і необхідної праці? Хочемо з'ясувати це на прикладі праці Учительської Громади в Шіаго.

Тутешня українська громада числить до 40 тис. українців, в тім значне число (декілька тисяч) нової еміграції. Число дітей значне, бо ж ціле число населення велике. Правда, ті діти розкидані на великому просторі 3 1/2 міл. міста, але їх досить навіть на створення кількох шкільних осередків. Щодо учителів, то тут. Учит. Громада реєструє 130 учителів (ок) народних, середніх і високіх шкіл, значить, число так

Віндзорські Курси Українознавства

„недержавних“ народів. Самозрозуміло, що у подальшому курсу університетом для додаткової мови збільшувати кошти, але беручи під увагу сучасні й майбутні потреби держави, федеральний Уряд повинен такі кошти покрити.

Беручи під увагу факт, що тут живе 350,000 українців, а поза залізною заслоною 40 мільйонів, українська мова повинна мати кредит хочби на кількох університетах Канади, головні там, де скупчується найбільше громадян українського походження. Ім же ж далеко легше вивчити українську мову ніж кожному іншому. Вклад, вложений в курси української мови, в протязі близького часу покажесться доброю інвестицією. Не говорючи вже про користі із знання цієї мови на випадок гарячої війни. Пова же, що за залізною заслоною українською мовою говорять сорок мільйонів людей, що з природи речей прихильно настроєні до нас, вони же силою факту заселяють однією двома кінці потенційно ворожого нам імперії, як в Європі так і в Азії, де мусів би повстали терен війни. Цебо на найм'якших місцях СССР.

Маючи пошче на увазі, ініціативна група у Віндзорі організувала курси українознавства при Бесамптон Каледжі в сезоні 1950-51. З огляду на кредити та час, в якому починались курси, в першому семестрі не було багато слухачів, але всі вони вислухали курс до кінця. На шкільний рік 1951-52, курсами займалися Організація Українських Професіоналістів, головні д-р А. Вахня, почавши курс із 45 слухачами з-поміж місцевих молоді. Хоч не усі студенти регулярно відвідували курси, поки що, але коли б були кредити, двадцять з них побирили б науку.

Годиться підкреслити, що Ректорат каледжу дуже прихильно ставиться до наших курсів, відступаючи безплатно викладову залу, та в кожній потребі уділюючи вичерпні інформації. Труднощі тільки з кредитами, які залежать від Західноонтерійського Університету в Лондоні.

Так само як на університетах, в наших мілітарних школах, наші мілітарні власті не виславають української мови тільки російську, дарма що українська мова поза залізною заслоною рівнозначна російській. Час вже й нашим військовим властям звернути на цей брак увагу. Вони ж більше ніж хто небув потребуватимуть людей із знанням української мови.

Можна надіятись, що д-р А. Вахня поспостаріється, щоб курси провадили і на будуче, та не захлебає старан за призначення кредитів українській мові Західноонтерійським Університетом в Лондоні.

Василь Семушівський

ДОБРЕ ЧИТАННЯ ДЛЯ МОЛОДІ!

Пригодницька Лістрована повість

В. Чапленка

„У НЕТЯХ КОПЕТ-ДАГУ“

Ціна 50¢

Замовляти: „СВОБОДА“

P. O. Box 346

Jersey City 3, N. J., U.S.A.

значені, що зможе в цілості охопити виховно-научну працю. Сьогодні майже всі учителі працюють в інших ділянках, але, оскільки дозволяє час і с на те спроби, працюють і фахово серед української дітвори, а при організованні українських шкіл, самозрозуміло, перейшли б на ту працю. Учительська Громада, як товариство, організовано в Шіаго вже у вересні 1950 р. з ініціативи проф. П. Бабака, що став її першим головою. В наступних лігах число учителів прибувало так, що товариство могло розвинути вже значну діяльність. Провід товариства в другому році обняв проф. А. Антонович, відомий як з Краю і з таборів зі своєю невтомою енергією і ініціативою. Перша справа, на яку звернула увагу Уч. Громада, була, очевидно, справа школи. Тут. СС. Васильяни ведуть нар. школу, до неї ходить до 400 дітей. Але школа не охоплює всіх українських дітей, не має молоді вищих клас, до того в своїй програмі, ведений на зразок амер. шкіл, дуже мало часу призначено на вивчення української мови. Тож д-р О. Левицький, вже в жовтні 1951 р. організував дитячий Клуб. В суботу, коли нема навчання в школах, діти приходять до клубу, і там, побіч клубових розваг, іде систематичне навчання української мови, історії, географії, діти співвають українські пісні, запізнаються з українським мистецтвом, взагалі з Україною. У цьому році Уч. Громада в тій ділянці поширила ще свою діяльність. Завдяки повному зрозумінню ваги справи о. ігуменом д-р Гавричем, організувано другий такий же доповнюючий Курс Українознавства для дітей та Васильянової школи, як і інших шкіл в приміщенні школи СС. Васильянів. Курс поділений на три ступні, відповідно до віку і знання учнів. Що суботи, 3 1/2 години відбуваються правильні лекції. В часі довшої перерви діти ідуть до великої залі, де слухають спеціальну українську радіопередачу. Провід курсів с в руках д-р О. Левицького. На жаль, наше громадянство, зокрема батьки, не розуміють ваги справи і лише мале число дітей ходить на курси, всього 150. А велика шкода, бо курси поставлені добре і хоч частинно дають те, що не може дати жужа школа. Щоб проломити ту байдику, д-р. Левицький черев радю веде систематичні доповіді на педагогічні теми. Можливо, що в майбутньому фреквенція збільшиться. Уч. Громада займається теж організуванням музичної школи (фортепіан, скрипки), що її очолює д-р Гаврич. Доповняють ту виховно-научну працю дуже успішно „Піаст“ і СУМ, а в часі ферії діти користають з української вакаційної оселі. Повстало окреме товариство „Вакаційна Оселя“, що придбало дім і площу недалеко Шіаго, де діти проводять ферії в здоровому окруженні і далі остають під проводом українських учителів.

Очевидно, усе це не виповнює виховної програми. Її завершення зможе щойно українська школа і над її оснуванням приходить задуматись. Не с це проблема лише Шіаго, але усіх місцевостей, де с більший український осередок. Поширити програми навчання теперешніх українських шкіл, доповнити їх курсами, це був би перший етап на тому шляху. В дальшій перспективі ішло б оснування нових українських народних шкіл і українських середніх шкіл. Економічно еміграція кріпшас так, що фін. установи, батьки і загаль громадянства були б в спроможності удержати свої школи. Так отже черговим завданням Уч. Громади було б розвинути акцію в тій ділянці. Бо мине якийсь час, і всі українські установи, а навіть українська церква — опиняться без українців!

Щоби проломити ту деяку байдику українського суспільства до української справи в ділянці культури і зокрема в справі виховання молоді, Уч. Громада в Шіаго підняла ще другу акцію, а саме організувано систематичні доповіді для ширшого громадянства, у першу чергу з ділянці українознавства, а також і з інших ділянок науки і мистецтва.

Повний курс, в роді академічних доповідей намічено на два роки (з перервою в літніх місяцях). Не легко було знайти прелегентів, взагалі організувати курс, але організації референт Уч. Громади проф. Вас. Івашук взяв за себе надзвичайно добре і завдання і лекції вже ведуться 2 березня і перша зустріч Уч. Громади з українським суспільством. Доповідь виголосив о. д-р В. Гавлич на тему: „Християнство, основа нашого світогляду“. Від того часу ідуть доповіді систематично, що не ділі (3 год.). (9 березня — Державницька ідея в українській історії — М. Т.; 16. Українська держава — фактор рівноваги в Європі — д-р О. Матла — Дорошевич; 23 бер. Проблема нації, державності й суверенітету в сучасній добі — проф. Ю. Каменецкий; 30 бер. Основні питання суспільного правопорядку — проф. д-р І. Витанович).

Свого часу, в Краю, Уч. Громада видавала фахові педагогічні журнали, мала уч. вакаційні оселі, була і учительською „Самопоміччю“ (позичкова каса, допомогів, посмертний фонд і т. п.). Сьогодні фінанси товариства щойно в розбудові. Перед товариством стоїть у першу чергу дилема: допомогти школам і учителям, що остається ще в таборах чи домах старців. Іхня доля незвідана. Життя в таборах сьогодні, без допомоги ІРО, дуже тяжке. Але ми тог учинили, безплатно ведуть школи далі. Також приходиться Уч. Громаді взяти в опіку ті школи і тих товаришів, що там остаються. Зокрема негатайна допомога потрібна „одинокій українській гімназії на цілу Німеччину в таборі Шляйгайм (8 клас, 12 учителів)“. Заходами проф. Баяка, теперішнього скарбника тут. Уч. Громади зібрано дещо грошей і вислано на руки централі Уч. Громади в Шляйгаймі (збіркові листи: 1 — \$44; 2 — \$65; 3 — \$65; 4 — \$15; 5 — \$9; 6 — \$13; 7 — \$8; 8 — \$10; разом — \$112.50). На ту ціль членів Уч. Громади, крім місячної вкладки (20¢) складають добровільні датки, щоби акцію не припинити. Моральним обов'язком усіх учителів, що опинилися тут, хоч і на тяжкій праці, але все таки в кращих умовах, прийти з допомогою тим нашим старцям, часто немічним а заслуженим товаришам праці, як і школам. Навіть дрібний тут даток, там вже с допомогою.

Усі та вищезгадані різноманітні діяльності Уч. Громади мусить спертися на сильний організацій. Усесиди, де с більше учителів, повинні повстати філії Уч. Громади а всі вони, — об'єднатися в централі. Правда, в Шляйгаймі остала централю, що в часі побуту еміграції в таборах, як легальний представник б. красної організації, вела свою працю, але сьогодні більшість членів опинилися в ЗДА і Канаді, в таборах остало небагато, тож тут мусить перенестись уся праця. Таку акцію об'єднання розпочала філія Уч. Громади в Шіаго і на її залив вже деякі о. середки відізналися (писати на адресу: 2102 W. Chicago Ave, Chicago 22, Ill, проф. А. Антонович). Добре було б щоби усі осередки в тій справі порозумілись і спільно, чи на заг. зборах, чи письменно (з огляду на кошти), погодилися на створення централі — в порозумінні з Шляйгаймом, — що керувала б цілою справою. Найчуженіша і найбільш діяльна філія була б мабуть найкращим осередком. Тоді так важна справа виховання молоді, при відповідній підтримці громадянства, з дискусій і побажань скорше зможе перейти в діло. А відповідні сили до того с.

М. Т.

Дні вистави

За почином Відділу 44, Союзу України, Аматорський Гурток при укр. прав. парафії відіграв: „Захотіла пана...“ та „Бувалячина“. Щира гра молодих артистів, переважно новоприбулих, гарні декорації та дотепний зміст, викликали захоплення глядачів, які не могли всі вміститися на залі. Аматорський гурток має всі дані перетворитися в першорядну театральну одиницю й його задуми розвивати свою працю, наше громадянство лише привітає.

Бостон — конвенційне місто

Цього року в Бостоні відбудеться найбільше різного роду конвенцій. Це спричинило побилення числа відвідувачів цього міста, як завжди с велике, бо сюди часто приїждять оглянути місто, яке свого часу перше підняло боротьбу за свободу Америки. Історичну залу в старовинній „Стейт Гавзі“ називають колись американської свободи, бо тут були схвалені нові республіканські закони. З нещодазної вежі старовинної церкви, повстанці спостерігали за рухом англійської флотії, коли вона зближалася до Бостону. Вгледівши небезпеку, повстанці вислали кінного гінця, що мчав з Бостону до Лексингтону й кликав до боротьби. Населення, що не мало відповідної зброї, вхопило за лопатки й вили та відвоювало собі волю. З тієї нагоди Бостон і околиця щорічно, 19 квітня святкують „Пейтриот Дей“. Бостон пишався також чудовими надморськими околицями та найкращим на усю Америку університетом.

Молодь організувала СУМА

Молодь, доцінюючи значення

УВАГА! СПОРТОВЦІ ТА СИМПАТИКИ!
З уваги на Параді Лексингтона відбудеться **ВІДБИВАНКОВИЙ ТУРНІР УСЬ-У** почнеться пізніше, це с о год. 3:30 у Парку Tompkins Square, N.Y.C. при 10-й вул. та Ave. A. Пронд УСЬ-У.

УКР. ВІЛНА ГРОМАДА, ВІДІЛІ У НЬО ПОРКУ
— влаштує: —
В НЕДІЛЮ, 27. КВІТНЯ Б. Р., О ГОД. 2-й ПОПОЛУДНІ
в УКР. ЛІТ.-МИСТЕЦЬКИМ КЛУБІ в НЬО ПОРКУ, 149 — 2nd AVE.
лекцію Д-ра М. Стахова та Д-ра С. Рінецького
— на тему: —
САМОСТІЙНІСТЬ І ФЕДЕРАЦІЯ

Вже вийшов з друку **ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИК Г. ГОЛОСКЕВИЧА** (біля 10,000 слів). Книгу що радить вжити мовознавча секція УВАН, в особах її керівника проф. д-ра Р. Смал-Стоцького та проф. В. Чапленка. **СЛОВНИК ГОЛОСКЕВИЧА** має перевагу над усіма правописними словниками: він найповніший і найдоладніший і цілком відповідає прийнятому на еміграції правопису 1929 р. Словник Голоскевича дає слова в різних граматичних формах. Особливо цінний словник Голоскевича також тим, що він подає правильний літературний наголос кожного слова і окремих форм слів. Словник Г. Голоскевича — це найцінніше джерело вивчення літературної мови. Цей словник буде першим дарунком кожному, хто дає про правильність своєї мови. Словник має 450 сторінок дрібного друку. Добрий папір, тверда гарна обкладинка. Замовлення і гроші надіслати: **ANTON BILOUS, P. O. BOX 201, NEW YORK 2, N. Y.**

УВАГА! ЛІКАРІ! УВАГА!
В СУБОТУ, ДНІ 26-го КВІТНЯ 1952 Р.
о год. 7. вечора,
в залі Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку,
149 — 2nd Avenue (між 9-10 вулицями)
— відбудуться: —

МІСЯЧНІ СХОДИНИ ЧЛЕНІВ
УКР. ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА В АМЕРИЦІ
з такою програмою:
1. Доповідь на тему: Казуїстика і терапія Herpes Zoster
2. Обговорення важливих білжчих справ Товариства.
По сходах відбудеться засідання Головної Управи.
За Головну Управу М. Т. та.
Д-р Роман Оелчук, голова; Д-р Михайло Логана, секретар.

УВАГА! НЬО ПОРК, БРУКЛІН, ДЖЕРЗІ СІТІ ТА ОКОЛИЦІ!
Відділ 457 Українського Народного Союзу
— влаштує: —

В НЕДІЛЮ, 27. КВІТНЯ 1952 Р.
о год. 4-й пополуноді
в залі домівок ОДУМ, 144 Second Avenue
ДИТЯЧИЙ КОНЦЕРТ
в програмі музика, танці і спів
в виконанні дітей учнів музичних класів міста Нью-Йорку під керівництвом п.п. М. Байткова, С. Чапленка, В. Кіня, Р. Санніцького, І. Соєницького, В. Півня; дитячої танцювальної групи пані Ніни Бакал; танцювальної Української Школи при Церкві Св. Духа в Брукліні під керівництвом п. Г. Петріні та солов'я виступи окремих дітей.
Вступ для дітей вільний.
Дорослі за добровільними датками на допомогівний фонд.

УВАГА! НЬО ПОРК ТА ОКОЛИЦІ! УВАГА!
КРУЖОК „ПЛАСТИРЯТУ“ ПРИ ПЛАСТОВІН
СТАНИЦІ В НЬО ПОРКУ: влаштує:
В НЕДІЛЮ, 4. ТРАВНЯ 1952 Р.
в залах Manhattan Plaza при 66-68 1st 4-й вул. в Нью-Йорку
ТРАДИЦІЙНЕ СВЯЧЕНЕ
для пластової молоді, їх батьків та приятелів Пласту та всього українського громадянства.

В програмі гайки та сценки з величюдиного побуту. По спільних Свеченнях — Забава для дітей та стар. в окремих залах. Приграватиме оркестра П. Босого. Початок о год. 4. попол.

Вступ для дорослих \$2.00, для дітей \$1.00.

Запрошення — квитки вступу можна набити кожного дня в Пластові Домівці при 144 2-га Еверно (при 9-й вул.) від год. 7 до 9. ввечері, в неділю від 10. до 1. пополуночі. — Дохід призначений на допомогу незможній молоді для участі в літніх пластових таборах.

Василь Семушівський

Організація Оборони Чотирьох Свобід України, Інк.
2-й Відділ в Нью-Йорку

мас шану, запросити все українське громадянство на

ТРАДИЦІЙНЕ СВЯЧЕНЕ

з якого дохід призначений на будову Українського Народного Дому в Нью-Йорку.

Свячення відбудеться

В ПРОВІДНУ НЕДІЛЮ, 27. КВІТНЯ 1952 Р.

в залах БЕТТОВЕН ГОЛ при 5-й вул. в Нью-Йорку.

Після спільної трапези ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ.

Музика: п. В. Босого.

Початок о год. 3. пополуноді.

Вступ \$2.50

Білеті можна набити кожного дня в домівці ООЧСУ при 123, 2-Аве., в Нью-Йорку від год. 4-7:30, та в українських книгарнях: Сурма, Арка, Говерля, Магун.

Управа.

Spring DANCE

— sponsored by: —

ST. JOHN SOCIETY, UNA BR. 76

at UKRAINIAN CENTER, 180-186 William St., Newark, N. J.

SATURDAY EVENING, APRIL 26, 1952

Musick by Russ Binert. Donation \$1.00 incl. tax.

Передплатуйте недільне видання „Свободи“

Якщо Ви хочете мати щоденні цікаві оповідання й інші літературні твори наших письменників, репродукції творів наших мистців, наукові статті наших учених, критичні оцінки нових видань, відомості про нові винаходи в царині техніки, розваговий матеріал тощо, передплатуйте наш тижневик, що виходить регулярно й безперервно від 2 березня цього року.

Українська молодь! З'являється з рідною культурою через наш тижневик!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ ТАКІ:

На рік у ЗДА \$3.75 На рік у Канаді \$4.25

На пів року у ЗДА \$2.00 На пів року в Канаді \$2.25

Передплату надіслати на адресу: „СВОБОДА“, P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J., U.S.A.

